

9. Svoboda izražanja, demokracija in človekove pravice

Prvi del modula se ukvarja s področjem poznavanja svobode izražanja in dodane vrednosti medijske pismenosti.

Drugi del modula (imenovan MILAB), pa se s praktičnimi pristopi ukvarja s svobodnim izražanjem.

Definicije (glej slovar)

- svoboda izražanja
- demokratična družba
- človekove pravice
- informacijska pogodba
- pogodba o skupni rabi

Kazalo

DEL I Gradnja znanja

1. pred svobodo izražanja
2. svoboda izražanja v digitalnem svetu
3. značilnosti svobode izražanja
4. priložnosti in tveganja
5. cilji modula, kompetence in dodana vrednost medijske pismenosti
6. ovrednotenje
7. delovni material

DEL II MILAB

- Stopnja 1 aktivnosti
- Stopnja 2 aktivnosti
- Stopnja 3 aktivnosti

DEL I (4 x 45 MIN vaj)**1. Svoboda izražanja prej (20 MIN)****❖ Od cenzure do svobode izražanja**

Pred demokratičnim režimom v Evropi je striktna cenzura omejevala izražanje.

Po drugi svetovni vojni in oblikovanju univerzalne deklaracije o človekovih pravicah (1948): svoboda mnenja, sprejemanja in deljenja idej, pravica do informacij.

V povezanosti z demokratičnimi družbami: pluralizem vsebin in idej kot podlaga za svobodo tiska in mnenja.

❖ Zakonite omejitve

- V Evropi: nekatere oblike govorov so prepovedane: rasizem, sovražni govori, antisemitizem, napeljevanje k terorizmu
- V ZDA: prva sprememba zakona o pravicah iz leta 1791: noben zakon ne more omejiti svobode izražanja in tiska. (Všečki družbenih medijev so zaščiteni s prvim amandmajem od leta 2013)

Viri:

Na ravni EU in Sveta Evrope obstaja veliko spletnih mest :

- **DIGITALNO DRŽAVLJANSTVO**

http://www.digitalcitizenship.net/Nine_Elements.html

- **ČLOVEKOVE PRAVICE ZA UPORABNIKE INTERNETA:**

<http://www.coe.int/en/web/internet-users-rights/guide>

2. Svoboda izražanja v odnosu do digitalnega sveta (25 MIN)**❖ Kaj je novega pri svobodi izražanja?**

- ⇒ Informacijska pogodba proti pogodbi o skupni rabi
- ⇒ Avtentičnost, čustva, empatija
- ⇒ Žvižgači (Snowden, Assange...)
- ⇒ Državlansko novinarstvo
- ⇒ Komunikacijske postaje so odprte za vse, brez minimalnih stroškov (takoj si lahko ustvarite račun za Instagram ali Twitter)

3. Značilnosti svobode izražanja na spletu**❖ Glede na vas katere so značilnosti za spletno svobodo? (15 MIN)**

- Izražanje mnenja z enostavnim dostopom in enostavna komunikacijska orodja in aplikacije

- Doseganje množične publike in množičnega vpliva
- Biti sposoben prisluhniti drugim
- Strinjanje z bogatenjem/nasprotovanjem/odgovarjanjem na mnenja izražena s strani drugih
- Pogodba o skupni rabi (zasebni in javni pogovori, komentarji, sodelovanje z drugimi)
- Biti državljan (všečkanje, glasovanje, priporočanje, preverjanje informacij...)

Povzetek:

- Uživanje spletnih svoboščin in spoštovanje drugih (npr. poslušanje ali ostati tiho, brez pojasnjevanja, če to ni potrebno);
- Ceniti nasprotja in uživati v debatiranju z drugimi;
- Utemeljeni pluralizem pogledov in odprtost.

❖ Oblike in primeri svobode izražanja v povezavi z državljanskimi pristojnostmi (25 MIN)



- Družbeno mreženje
- Mikrobloganje
- Skupna raba medijev
- "Echo chambers"
- Filtriranje mehurčkov

Namig strokovnjakom:

Učenci naj izberejo eno obliko in jo raziščejo.

Osredotočite se in raziščite razlike med cenzuro in samocenzuro na podlagi konkretnih in nazornih primerov. Na primer novinar se odloči za samocenzuro v primeru, da se zavestno izogne reševanju težkih vprašanj (če sklepa, da bi to lahko vodilo v grožnje ipd.); novinar je cenzuriran, če njegova raziskava ali publikacija ni sprejeta za objavo ali je odstranjena iz medijske izdaje, kjer se je pojavila.

Aktivnost 3: 45 MIN

4. Priložnosti in tveganja svobode izražanja

❖ Diskusija (15 MIN)

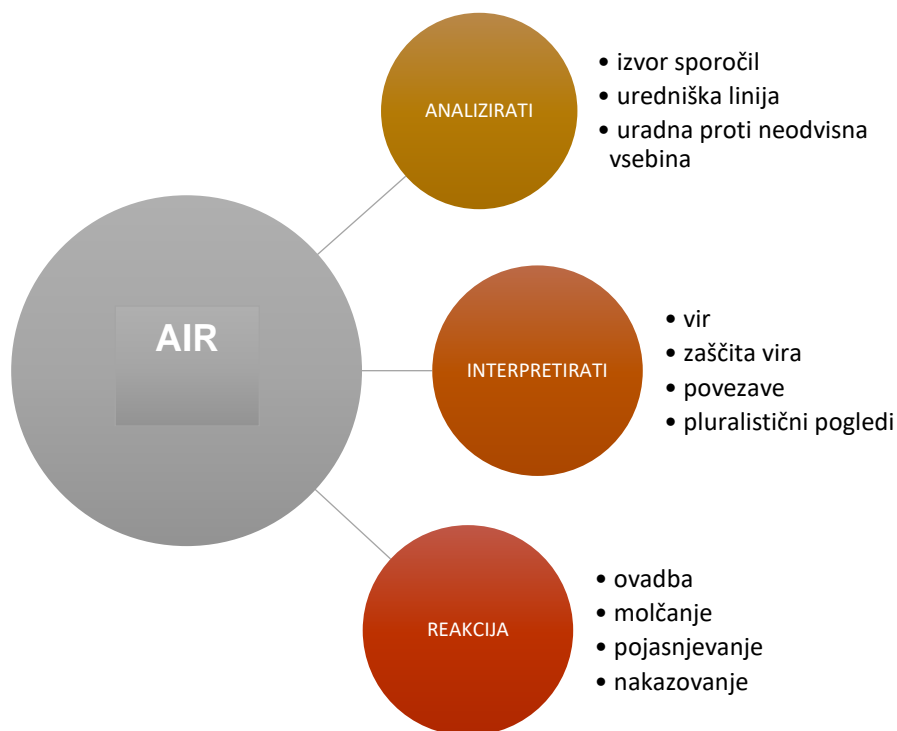
- ✓ *Kako uporabljate svobodo izražanja?*
- ✓ *Vaša najboljša/najslabša izkušnja?*

- ✓ Razmislite o svobodi izražanja v primerjavi z informacijskimi motnjami (lažne novice, sovražni govor, spletno ustrahovanje, obrekovanje...). Se vas je dotaknilo? Samocenzura? Zakonite težave?

❖ Priložnosti in tveganja (15 MIN)

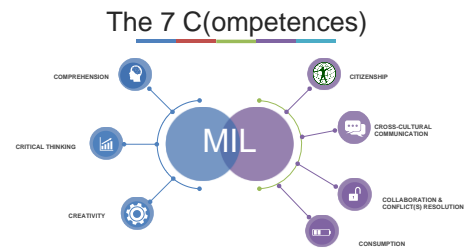


Gradnja kritičnega razmišljanja učencev : AIR



5. Osredotočanje na DRŽAVLJANSKE KOMPETENCE (7C) (15 MIN)

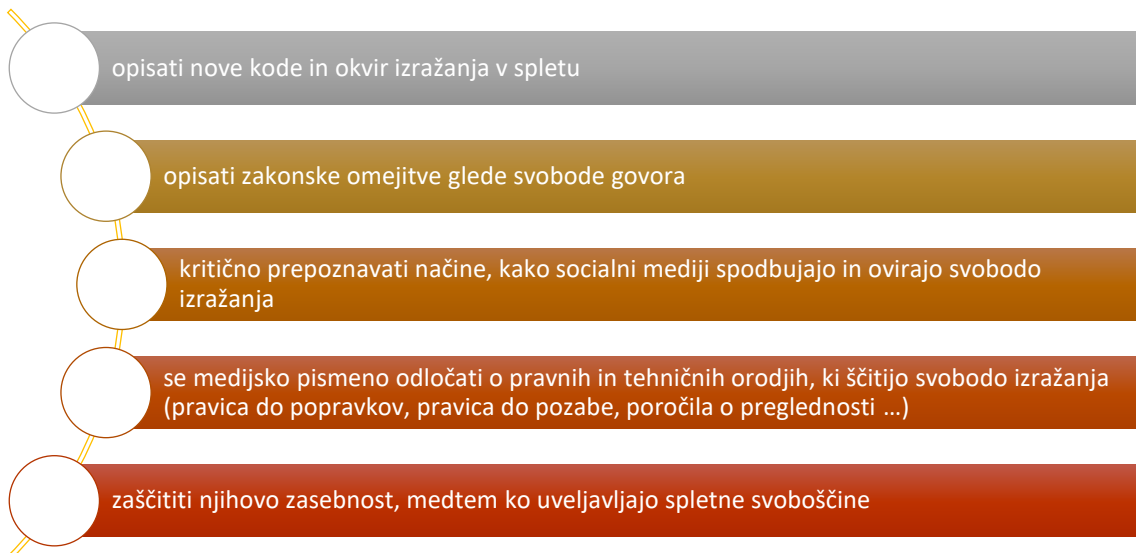
Državljanstvo omogoča uporabnikom, da se aktivno, pozitivno in odgovorno vključujejo v spletne in izvenskupinske raznolike dejavnosti, vse od uživanja deljenja, igranja in učenja do iskanja in dela. Uporabnikom omogoča tudi uveljavljanje svobode izražanja, kar je skozi čas naraščalo s svobodo obveščanja in svobodo tiska. S tem se ohranja dopolnilnost položajev informacijske pogodbe in pogodbe o skupni rabi.



glej predstavitev in slovar

❖ Razčlenitev kompetenc medijske pismenosti/pokazatelji DRŽAVLJANSKIH KOMPETENC

Učenci bi morali biti sposobni:



❖ Medijska pismenost in vrednota človekovih pravic:

- ⇒ Svoboda izražanja
- ⇒ Dostojanstvo
- ⇒ Izobraževanje

Aktivnost 4: 45 MIN

6. Ovrednotenje in povratna informacija

Primerjava v razredu: poglej letni svetovni indeks svobode tiska Reporterji brez meja – poročilo o svobodi izražanja/cenzuri na svetu: <https://rsf.org/en/ranking>

*V katerih državah prevladuje cenzura?
Kakšen politični režim imajo pri njih?*

...

7. Delovni material (glej dodatno poglavje k učnim načrtom)

- ⇒ Reference za drugi material in vire
- ⇒ Uporabne povezave za pedagoško animacijo
- ⇒ Slovar
- ⇒ Uporabna programska oprema za vključevanje medijske pismenosti v učne izide (Spletni viri s strani države)
https://docs.google.com/spreadsheets/d/10wxgYEe9O8GiSKo8kTjv8uQqpkOeHJp5_k0ytBcZsdU/edit?usp=sharing

DEL II MILAB (4 x 45 MIN vaj, glede na dodeljeni urnik za medijsko pismenost)

MILAB aktivnosti so zasnovane glede na tri stopnje (1-začetniška, 2-utrjevalna in 3-poglobljena). Za te tri stopnje je značilno: lahko jim sledite kot je predlagano spodaj ali pa se uporabljajo posamično, gre za modularni pristop odvisno od časa dodeljenega medijski pismenosti in/ali stopnji zelenega rezultata.

Vključujejo več pedagoških aktivnosti vključujoč: delavnice, igro vlog, pisne vaje in igre. S tem raziskujejo različne oblike medijev kot so blogi, posnetki in spletni članki, kar zahteva razvijanje sposobnosti kritičnega razmišljanja učencev (AIR).

RAZISKOVANJE DRŽAVLJANSKIH KOMPETENC:

Doprinosa družbenih medijev preko tvita, objav, zgodb...

STOPNJA 1 (15-16):**RAZUMEVANJE POZITIVNE UPORABE SVOBODE IZRAŽANJA**❖ **Igra vlog (45 MIN)**

Predstavljajte si, da ste v državi, kjer je določena tema cenzurirana (religija, človekove pravice). Ste disident: kako se lotite odpovedi trenutnega režima? S katerimi mediji? Kako uporabite čezmejno razsežnost spletnih družbenih medijev? Kako uporabite anonimnost?

❖ **Igra vlog (nadaljevanje) (2 x 45 MIN)**

Ste »upornik« in vas nekdo zasleduje/ujame/ovadi in se soočate z uradnikom z urada za cenzuro: katerim tveganjem ste izpostavljeni? Kakšne so vaše možnosti, da se rešite? Napišite kratki dialog.

❖ **Ovrednotenje in povratna informacija (45 MIN)**

Pripovedovanje zgodb: napišite krajši scenarij o disidentu, ki je moral pobegniti iz svoje države, da bi se izognil zaporni kazni zaradi preiskovanja cenzurirane teme. Razložite, zakaj ste vztrajali pri obrambi svobode izražanja.

STOPNJA 2 (16-17):**OBVLADOVANJE SVOBODE IZRAŽANJA NA SPLETU**❖ **Vizualna analiza (45 MIN)**

Razmišljajte o delu Karikature za mir in vlogi karikature za spodbujanje svobode izražanja. Analizirajte problematiko svoje izbire preko risank:

<https://www.cartooningforpeace.org/?lang=en>

Kaj povedo o vaši kulturi? Njegova toleranca do uporniških/manjšinskih idej? Ali sta humor in satira del svobode izražanja?

❖ **Vizualna analiza (nadaljevanje) (2 x 45 MIN)**

Poglejte karikature preroka Mohameda in kontroverze, ki so jih ustvarili (na Danski, v Egiptu in Franciji).

Določite položaj tiska v vsaki državi. Razložite razlike v stališčih in sankcijah.

Namig strokovnjakom:

O takih kritičnih, občutljivih temah je običajno lažje razpravljati, če se ne ukvarjajo neposredno s primeri iz trenutnega časa in če so vezani na različne kulture.

❖ **Ovrednotenje in povratna informacija (45 MIN)**

Izberite risanko po lastni izbiri in pojasnite, kako izraža oziroma ponazarja svobodo izražanja kot človekovo pravico glede na vas.

STOPNJA 3 (18-19):

GRADNJA TEHTNE STRATEGIJE ZA SVOBODO IZRAŽANJA NA SPLETU

❖ **Igra (45 MIN)**

Bodite državljanski novinar: pripravite **spletni dnevnik, ki bo poročal o vaši soseski** (za civilno odvetništvo, zaradi vzroka, kot je na primer ohranjanje starih zgradb, gozda ...)

Učenci naj preko spleta zberejo informacije o izbrani temi.

Imitirajte spletno razpravo tako, da pošljete sporočilo na zid razreda. Razdelite učencem objave in naj napišejo objavo kot odgovor na sporočilo.

Namig strokovnjakom:

Ta oblika vaje je varna za učence, saj njihova mnenja niso v resnici objavljena.

Prav tako jih opozori na to, da prisluhnejo drugim, da razmislijo preden objavijo, saj se s tem izognejo napadom s strani drugih.

❖ **Igra (nadaljevanje) (45 MIN)**

Ponovno skličite učence (če je možno, šele po nekaj dneh). Naj pridejo pred razred, preberejo objavo in poslušajo objave ter komentarje drugih..

Naj si vzamejo nekaj časa, ponovno razmislijo o svoji prvotni objavi in odgovorijo tako, da jo objavijo na zid zraven vaše.

❖ **Igra (nadaljevanje) (45 MIN)**

Učenci naj glasujejo preko orodja, kot je Beekast.com

Prav tako naj komentirajo rezultate, kritično razmišljajo o svojih odločitvah, občutkih in o tem kako so uveljavljali svobodo izražanja in izbire.

Naj skupaj napišejo najboljši odgovor na objavo, z namenom, da bi jo objavili na blogu.

❖ **Ovrednotenje in povratna informacija (45 MIN)**

Samorefleksivni esej.

Učenci naj obujajo svoje izkušnje po igri. Kako so se počutili glede odzivov s strani drugih na njihovo objavo? So spremenili prvotno objavo ali ne? Ali so uporabili samocenzuro ali so v celoti izkoristili možnost svobode izražanja?